

DIRVA

Nr. 139

Gruodis-December 3, 1962

Cleveland, Ohio

Kombinacijos A-bombų pavėsy

KUBOS ĮVYKIAI KAI KAM SUSTIPRINO ATOMINIO KARO BAIMĘ IR PASIRYZIMĄ LIKTI GYVAM, NORS DĖL TO IR TEKŲ POLITINIAI PARAUDONUOTI. — NEPAISANT BAISIŲ PERSPEKTYVŲ NEPAMETAMA VILTIES, KAD VIS DĖLO GALIMA RASTI TREČIĄ IŠEITĮ. — ATOMINĖS JĖGOS BALANSAS KALBA AMERIKOS NAUDAI, JEI JO PAVĖSYJE BUS SUSTIPRINTOS IR KITOS KARINĖS JĖGOS. — SOVIETAI TURĖTŲ ĮSITIKINTI JĖGOS PANAUDOJIMO BEPRASMISKUMU.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Nuo to laiko, kai žmonės išmoko suskaldyti atomą ir tuo patyrimu pasinaudodami pasigaminę tiek daug bombų, kad gali išnaikinti visą žmonių giminę šioje ašarų pakalnėje -- nuo to laiko galvojančius žmones neapleidžia slogutis, kad taip ir turi įvykti. Iš tos prielaidos ir išplaukė mintis, kad atominio karo reikia išvengti bent kokiomis priemonėmis, net ir tuo atveju, jei tai reikštų kapituliaciją raudoniesiems: Better Red than Dead. Ačiū Dievui, kad tokią galvoseną kėl kas dar neturi monopolio. Yra žmonių, kurie teigia, kad better Dead than Red, ir tokių, kurie nori išsisukti iš bet kokio griežto formulavimo. Taip, pavyzdžiui, JAV dešiniojo sparno nuomonės reiškėjas Wm. F. Buckley Jr. taip išveda: "better to face the chance of being Dead, than the certainty of being Red. And if we die? We die...". Pasiryzimas mirti už savo idealus ir yra vienintelė priemonė juos išlaikyti.

Atvirai kalbant, pikta skaityti tokius išvedžiojimus, kai atsimeni, jog JAV, Trumanui prezidentaujant, turėjo atominės bombos monopolį ir progą sutvarkyti pasaulį taip, kad dabartinio slogučio nebūtų. Pikta skaityti ir todėl, nes ir šiuo metu JAV yra žymiai galingesnės negu Sovietų Sąjunga ir aktyvia politika galėtų eiti prie pražiopšotos progos atstatymo, tačiau mūsų pyktis negali pakeisti susidariusios būklės ir išsidėsčiusių visuotinių nuotaikų.

Grįžtant prie šių dienų tenka pastebėti, kad JAV vyriausybė, aplamai imant, laikosi Wm. F. Buckley suformuluotos pažiūros, nors J.F. Kennedy administracijos toli gražu negalima įtarti polinkiais į dešinę. Kiekvieno atveju gynyimo sekretorius Robert McNamara turi išeiti iš tokios pažiūros, nes karas visados buvo susijęs su žuvimo galimybe.

Eisenhowerio administracijos laikais karinė padėtis buvo išsidėsčiusi taip, kad sovietus prie šios tokios tvarkos prilaikė 42 strateginės aviacijos bazės, iš kurių pakilę bombonešiai galėtų Sovietų Sąjungą sunaikinti. Pažanga raketų srityje sukėlė baisių minčių, kad sovietai gana greitai galės staigiu puolimu sunaikinti tas bazes ir JAV paversti bejėgėmis. Toks pesimistiškas prognozas buvo labai pamėgtas kai kurių JAV žurnalistų, kaip brolių Alsopų. Ir Kennedy savo priešrinkiminėje kampanijoje 1960 metais naudojo šio baubą.

Šiandien, kaip Eisenhowerio laikais, sovietus "prilaiko" JAV bombonešiai kartu su "Ballistic Missile Early Warning System" -- BMEWS. Toji įspėjimo sistema saugo JAV iš Šiaurės, Vakarų ir Rytų. Jei ji susektų kokią skrendančią JAV sovietų raketą, iš bazių tuojau pakiltų bombonešiai ir JAV raketos kristų į numatytus taikinius Sovietų Sąjungoje dar sovietų raketai nepasiekus Amerikos. Žinoma, jei prezidentas duotų atitinkamą įsakymą.

Šioje vietoje staiga paaiški visa Kubos svarba Chruščiovui. Jei jam būtų pasisekė įrengti savo raketų bazes toje saloje, visa JAV

įspėjimo sistema netektų savo reikšmės, nes raketos, paleistos iš Kubos, per greitai pasiektų pačias JAV. (Aviation Week praneša, kad sovietų raketų bazes Kuboje buvusios "soft" tipo, tinkančios tik vienam raketos paleidimui). Chruščiovas labai skubėjo tas raketas įtaisyti, nes laikas bėga ne jo naudai. Reikalas tame, kad mitas apie sovietų pranašumą raketų srityje jau baigia išnykti. Kaip praneša jau mūsų minėtas Stewart Alsop Der Spiegel lapkričio 28 d. numeryje, McNamara jam sakęs, kad prielaidos, jog sovietai dabar galėtų turėti apie 600 ar 800 raketų, pasirodė buvusios išpūstos. Šiuo metu manoma, kad sovietai gal turi tik kokią šimtą. Ir kas svarbiausia Amerika pralenkė sovietų raketų technologijoje. Jei iki šio laiko JAV sovietus buvo nukreipė ta 60 senesnio tipo raketų, kaip Atlas ar pirmoji Titano versija, tai dabar jos papildomos moderniškesnėmis, kurias išmūšti iš rikiuotės gali tik tiesioginis pataikymas. 1964 metais JAV Sovietų Sąjungą taikys jau 800 tokių raketų. Aišku, kad tai, ką dabar Spiegelio skaitytojams atskleidžia Stewart Alsop, turėjo būti jau anksčiau žinoma Nikitai Chruščiovui. Už tat jis taip ir skubėjo su Kubos avantiūra, šiandien situacija yra tokia, kad sovietai karą pradėję bus tuoj pat sunaikinti, ir jie tai žino.

Bet... ir tokiu atveju sovietai vis dėl to galėtų padaryti JAV daug nuostolių. Skaičiuojama, kad vis tiek jie galėtų į kapus nuvaryti apie 20 milijonų amerikiečių, nors po to ir būtų patys sunaikinti. McNamara karinės politikos tikslas yra pasiekti tokią situaciją, kad kiekvienoje politinėje padėtyje turėjus "option" -- pasirinkimą. Kubos atveju, amerikiečiai pasirinko senus ginklus -- sovietai ten negalėjo rimtai ir pagalvoti apie pasipriešinimą. Bet Europoje, ypač Berlyne, būtų sunku pasipriešinti sovietų karinei galiai, nesigriebsu atominėmis bombų. Už tat amerikiečių kariniu idealu yra pasiekti tokio Europos apginklavimo, kad sovietai negalėtų jų nugalėti ir įprastiniais ginklais. O tam reikia, kad

britai vėl įvestų karinę prievolę, prancūzai pavestų savo kariuomenę NATO, o vokiečiai skirtų karo reikalams tokį pat procentą savo tautinių pajamų, kaip amerikiečiai. Jei tai pasisektų įgyvendinti politinėm priemonėm, išnyktų pavojus, kad sovietams pradėjus puolimą, amerikiečiai pirmieji turėtų griebtis atominio bombardavimo su visom pasėkom ne tik sovietams, bet ir amerikiečiams bei europiečiams. Kai tas bus pasiekta, sovietams turėtų paaiškėti, kad karo jie negali laimėti nei atominiais nei kokiais ginklais. Tada jie turėtų rimtai susirūpinti nusiginklavimu. Tokio tikslo siekia JAV ir to siekdamas jos turi suprasti kad nenorėdamos tapti raudonos, jos turi rizikuoti savo pačių gyvybe.

Tačiau perspektyva, kad sovietai pasirodys esą sukalbami, nes neturės kitos išeities, man dar neatrodo visai įrodyta. Juk per amžių amžius mokinama, kad nusikaltimai galutiname rezultate neapsimoka, tačiau tai nė kiek nepaveikia nei plėšikų nei žmogžudžių.

SOVIETAI NĖRA PAKĖITĘ SAVO BAŽNYTINĘ POLITIKĄ

STASYS LOZORAITIS

Ryšyje su II-uoju visuotiniu Bažnyčios susirinkimu sovietų vyriausybė yra padariusi eilę žingsnių, kurie sukėlė Vakaruose susidomėjimą ir dargi buvo teigiamai įvertinti. Koncilijaus atidarymo proga sovietų telegramų agentūra Tass paskelbė pranešimą, kuriame paminėjo apie Popiežiaus Jono XXIII pasisakymus už taiką bei tarptautinių ginčų sprendimą derybų keliu ir prieš varžybas atominio ginklavimosi srityje. Be to, sovietai leido kai kuriems, negausiems vyskupams iš pavergtųjų kraštų nuvažiuoti į Romą ir dalyvauti susirinkime. Pagaliau Maskvos stačiatikių patriarchas Aleksiejus pasiuntė į susirinkimą du savo stebėtojus. Visi šie žingsniai, kaštavę sovietų vyriausybei nedaug rublių, atrodo pridėję dar vieną iliuziją prie aklo Vakarų tikėjimo sovietų valstybės "liberaline evoliucija".

Žymi Vakarų viešosios nuomonės dalis linksta manyti, kad tokia Maskvos laikysena reiškia sovietų nepaprastą susidomėjimą susirinkimu ir, antra, atsisakymą nuo ligšiol vestos naikinimo politikos katalikų Bažnyčios ir visų kitų konfesijų atžvių. Pirmą mintis yra teisinga. Dar daugiau -- ji yra savaimė supran-

Adas Meckauskas
4222 Euclid Str.
E. Chicago, Ind.

Lapkričio 24 d. Los Angeles Lietuvių Tautiniuose Namuose įvyko Dirvos romano konkurso laureatės Alės Rūtos-Arbienės pagerbimas. Prie stalo sėdi iš kairės: konsulas dr. J. Bielskis, rašytoja Alė Rūta-Arbienė, Bielskienė, Pulkauninkienė. Stovi: arch. E. Arbas, Lietuvių Dienų red. B. Brazdžionis, muzikė Dargytė, komp. B. Budriūnas, L. Žilevičiūtė, rašytojas J. Švaistas-Balčiūnas su poniu ir inž. A. Mažeika. L. Kančausko nuotrauka

ALT SĄJUNGOS LOS ANGELES SKYRIUS PAGERBĖ DIRVOS LAUREATĘ ALĘ RŪTĄ

Rašyt. Alė Rūtą, "Dirvos" skelbtojo romano konkurso pirmąją laureatę, lapkričio 24 d. gražiai pagerbė A. L. Tautinės Sąjungos Los Angeles skyrius.

Vakara pradėjo skyriaus pirm. Ant. Mažeika. Pirminkauti, programai praves-

ti pakvietė rašytoją J. Balčiūną-Švaistą.

J. Balčiūnas-Švaistas savo paskaitoje apžvelgė Alės Rūtos kūrybą. Paskutinis rašytojos laimėjimas -- "Dirvos" premija už romaną "Kelias į kairę" yra ketvirtoji Alės Rūtos laimėta literatūrinė premija. Kalbėtojas Alė Rūtą kaip rašytoją ir asmenį įvertino labai teigiamai.

Lietuvių Rašytojų Draugijos pirm. Bernardas Brazdžionis pripažino neabejotiną Alės Rūtos talentą ir papasakojo kiek atsiminimų iš Ne priklausomos Lietuvos

laikų, kai Alė Rūta, būdama jauna mergaitė, galvojo išleisti pirmąjį savo eilėraščių rinkinį jaunimui. Brazdžionis ne kartą raginęs Alė Rūtą dėmesio skirti ne vien lietuviško kaimo gyvenimui. Paskutinis romanai, kiek jo esame skaitę "Dirvos" atkarpose, jau turi ir kitokių elementų. Brazdžionis, be kitko, duodamas didelę duklę tremtyje esantiems lietuviams rašytojams, jų kūrybai, pažymėjo, kad nuo bolševikinės okupacijos iš bočių žemės Lietuvos pabėgo apie 70% visų Lietuvos rašytojų, kas sudaro didžiausią nuosimtį bet kada, bet kurioje Europos valstybėje pasitraukusių rašytojų.

Lietuvos konsulas Los Angelėje dr. J. J. Bielskis sveikinimo kalboje pasiūlydavo Alės Rūtos didžiuliais literatūriniais laimėjimais, kurie teikia garbę ne tik tai Kalifornijos lietuviams, bet pasididžiavimas viso pasaulio lietuviams, laimėjimai lietuvių tautai.

Laureatės Alės Rūtos padėka susidėjo iš dviejų dalių: sakinio ir skaitytinio žodžio. Ji nuoširdžiai dėkojo "Vilties" draugijai Clevelande, Ohio, "Dirvos" leidėjams, mecenatui p. Česnui, niekenu net neprašytam, bet iš savo sunkiai uždirbtų sutaupų paskyrusiam tūkstantį dolerių, kaip jis pats kukliai išreiškė, "atlyginti lietuviams rašytojams už popierių ir rašalą".

Kvietė lietuvių visuomenę gyviau, praktiškiau domėtis lietuvių rašytojų knygomis.

Laureatė labai gražiai atsiliepė apie "Dirvos" laikraštį, jo redaktorių. Visuomenė neturėtų pamiršti "Dirvos" dirbamo kultūrinio darbo.

Dėkoja Los Angeles Tautinei Sąjungai už šio gražaus pagerbimo surengimą ir kt.

Antroji Alės Rūtos kalbos dalis buvo pasirašyta. Turininga, gili. Tikimės greitai laiku ji bus išstai paskelbta.

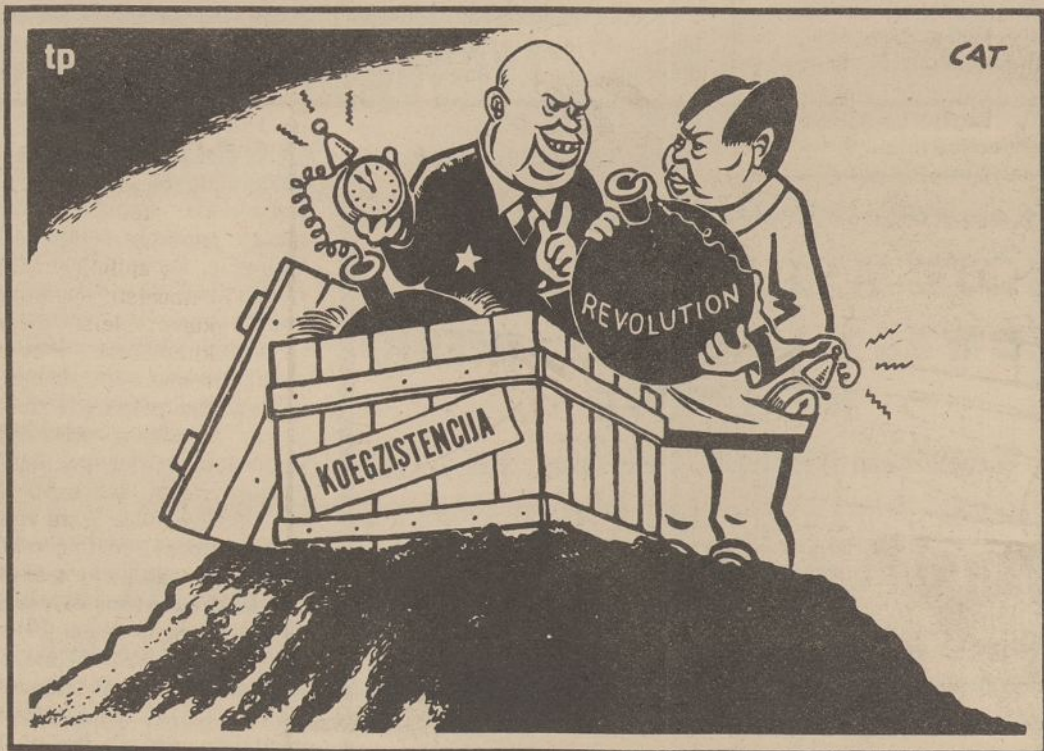
Aktorė Lita Žilevičiūtė paskaitė ištrauką iš Alės Rūtos kūrybos.

Solistė Zina Kalvaitienė, akompanuojant komp. Br. Budriūnui, padainavo tris liaudies dainas.

Laureatė Alė Rūta, programos išpildytojai, apdovanoti raudonomis rožėmis. Kartu buvo surošta Alės Rūtos kūrybos parodėlė.

(Nukelta į 2 psl.)

(Nukelta į 2 psl.)

- Gražiau įpakavus, geriau papsiduoda!...

Vertė J. P. PALUKAITIS

(95)

Grafas užsidėjo lauko telefono ausines ir jo siaurose lūpose pasirodė ironiška šypsena, kai jis išgirdo kitame laido gale neramiai kvėpuojantį Hidą.

— Tamstos valanda dar neišmūšė, pulkininke Hidai. Janscis yra sunkiai sužeistas, bet išsilaikys. O dabar tamsta klausyk labai tiksliai. Mes nesiruošiamo čia vykdyti pasikeitimo įkaltais — mes neturime jokios garantijos, kad tamsta išsilaikys žodį, atvirkščiai, viskas kalba už tai, kad tamsta jo nesilaikys. Nuvaziuokite pusę kilometro per laukus — giliame sniege tai bus kiek sunkiau, bet tamsta turi savo žinioje pakankamai žmonių, o mes turėsime laiko pasiruošti kelionei — už penkių ar šešių šimtų metrų rasite medinį tiltą, per kurį vėl pasieksite plentą. Tada vaziuokite tiesiog prie kelto. Ar tai aišku?

— Taip, tai aišku. Mes būsimė ten galimai greičiau.

— Jūs būsite ten lygiai už valandos, pulkininke Hidai. Mes ne negalvojame jums suteikti bereikalingo laiko, kad tamsta spėtų atsigabenti pastiprinimų arba mums užkirsti kelią į Vakarus. Be to, neiekvokite bereikalingai jūsų brangaus laiko, bandydami telefonu prisišaukti pagalbos. Vos tik baigus šį pasikalbėjimą, visi telefono laidai bus nukirpti, ir aš tą patį manevrą dar pakartosiu maždaug už penkių kilometrų į šiaurę.

— Bet per valandą! Čia, šiuose laukuose, mes įstrigsime sniegan — ir kas žino, kaip lauko keiliu pasieksime upę, apie kurią kalbėjote. Jei mes nespėtume per valandą...

— Tai mūsų daugiau nebesutiks, — pasakė Grafas, nusiėmė ausines, davė Kazokui ženklą nukirpti laidus, žvilgtelėjo sunkvežimio užpakalin, ar Janscis patogiai guli, ir skubiai nubėgo priekin. Reinoldas, kuris buvo jau užvedęs motorą, pasitraukė į šalį, padarydamas Grafiui vietos, ir keliomis sekundėmis vėliau jie išvažiavo iš miškelio ir nuvažiavo plentu į šiaurės rytus.

Jau temo, ir sniegas pradėjo vėl tirščiau kristi, kai Grafas pasuko sunkvežimį iš plento, dabar einančio lygia-grečiai su upe, lauko keiliu įvažiavo į mažą, nenaudojamą akmenų laužyklą ir ten sustojo. Reinoldas, giliai paskendęs savo mintyse, tik dabar pakėlė savo žvilgsnį ir nustebęs pasižiūrėjo į Grafą.

— Tamsta nusukai nuo upės? O kur yra keltininko namelis?

— Maždaug už trijų šimtų metrų nuo čia. Aš nenorėjau palikti sunkvežimio atviroje vietoje, kad Hidas jo nepamatytų, vaziuodamas kitu upės krantu — nereikia jų vesti į pagundą.

Reinoldas linktelėjo, bet nieko nesakė. Jis buvo tepartęs tik apie tužiną žodžių, jiems išvažiavus iš Janscio namo, dabar visos kelionės metu išsėdėjo tylus šalia Grafo, ir su Sandoru apsikeitė tik pora žodžių, kai jam padėjo išsproginti tik pervaziuotą tiltą. Jis buvo visiškai pasimetęs nuo prieštaraujančių įspūdžių, kankinamas tokių rūpesčių, prieš kuriuos išblanko visi ankstyvesnieji. Ir dar labiau jam nepakeliama buvo tai, kad senasis Jeningas dabar be paliovos plepėjo, buvo toks linksmas, kokio Reinoldui dar netekę buvo matyti. Jis visomis jėgomis stengėsi kitus išlaikyti geroje nuotaikoje, nors, kaip spėjo Reinoldas, jam buvo visiškai aišku, kad jis važiavo į tikrą mirtį. Mintis, kad senąjį žmogų, tokį šaunų ir tokį drąsų, reikės palikti žūti, buvo tiesiog nepakenčiama, neįsivaizduojama. Tačiau, jei profesorius nepasiduos savo budeliams, turės mirti Jūlija — tuo nereikėjo nė truputį suabejoti.

— Kaip sekasi Jansciui? — paklausė Grafas, atidarys langelį užpakalin.

— Jis juda, — atsakė Sandoras žemu, švelniu balsu. — Ir jis kažką murma.

— Puiku. Reikia daugiau, negu šūvio į galvą, kad Jansci sudorotų. — Grafas truputį patylėjo ir tęsė: — Mes negalime jo palikti sunkvežimyje — peršalta; nenorėčiau, kad jis atsipeikėtų nežinodamas, kur jis yra ir kur mes esame. Aš manau...

— Aš jį nunešiu į namelį, — pasakė Sandoras.

Penkiomis minutėmis vėliau jie pasiekė keltininko namelį, akmeninę trobelę, kuri stovėjo tarp plento ir žvirgždu dengto kranto, švelniai nusileidžiančio į upę. Upė čia buvo gal dvilikos metrų pločio ir tekėjo labai lėtai. Nors ir buvo jau gerokai tamsu, tačiau susidarė įspūdis, kad ji šioje vietoje buvo gana gili. Kitiems sustojus ties keltininko namelio durimis — įėjimas buvo upėn atsuktoje pusėje — Reinoldas ir Grafas nušoko žemyn ir nuėjo prie vandens.

(Bus daugiau)

Los Angeles lietuvių parapijos salėje lapkričio 25 d. įvykusiame Lietuvos kariuomenės šventės minėjime, po turiningos rašyt. J. Švaisto-Balčiūno paskaitos, meninę programą išpildė menininkai: R. Dabšys, V. Dapšys, R. Apeikytė, J. Armonienė, P. Armonas, O. Mironienė ir A. Mironas.

L. Kančausko nuotrauka

Pagerbė Alę Rūtą...

(Atkelta iš 1 psl.)

Tautinių Namų salė buvo pilnutėlė publikos. Malonu pastebėti, kad atsilankė net tie skirtingų įsitikinimų asmenys, kurie daugeliu atvejų tėra palaikę tik jų partijos, jų rengiamus minėjimus, kurie iki šiol net spaudoje nemaža pikto išliejo kitaip galvojančių brolių-sėsių lietuvių adresu. O, kad nuo šiol jie neskirs-tytų lietuvių grupėmis, kad jiems visi patrijotai lietuvių būtų lietuviams!

Alė Rūta yra labai malonaus būdo, taktiška, kultūringa asmenybė. Ją gerbia visų pakraipų Kalifornijos lietuviai. (Rašantysis turi pagrindo spėti, tolygi Alė Rūtai pagarba yra visur gyvenančių lietuvių). Dėl to ir jos pagerbimas buvo tikra meninė šventė. Atsilankiusieji dar ilgai, ilgai po oficialios dalies, stačiai ei-

lėmis stovėdami, ėjo prie rašytojos, ją nuosirdžiai sveikindami. Visuomenė Alėi Rūtai daug pagarbos reiškia už nesenai pabaigtus spausdinti penkių dalių istorinius romanus. Galimas dalykas, jie lietuvių literatūron įeis kaip epochinis kūrinys.

Fotografai L. Kančauskas ir L. Biedis padarė serijas nuotraukų. (lg)

• Lietuvos konsulas dr. J. J. Bielskis su ponia, lapkričio 18 dieną atšventė savo vedybinio gyvenimo su-

kaktį. Didesniąją dalį svečių sudarė įvairių šalių konsulai su poniom, su kuriais mūsų konsulas dr. J. J. Bielskis ir ponia palaiko labai artimus ryšius ir dalyvauja jų ruošiamuose rengimuose.

Buvo malonu vėl susitikti ir atnaujinti pažintį su buv. Amerikos pasiuntiniu Lietuvoje dr. Noremu ir jo ponia.

Iš lietuvių dalyvavo prof. ir ponia K. Alminai, p.p. H. ir S. Waiteikai, B. ir J. Gedinai, V. Aleksandriūnas ir A. Nausėdienė.

Nors atmosfera čia dvelkė diplomatinio orumu, bet ponios Bielskienės šiltai atviras draugiškumas visus jaukiai nuteikė, ir atsisveikinant su pirmą kartą su tiktais įvairių tautų svečiais, jautėsi artimas ir nuosirdus ryšys.

Dėkojant konsului Bielskiui ir poniai už tikrą įdomų vakarą, linkiu jiems dar daug daug suakčių minėti. Taipgi nenuilstamai darbuotis Lietuvos reikaluose. Ad. N.

SOVIETAİ NĖRA PAKETĖ BAŽNYTINĖ POLITIKĄ

(Atkelta iš 1 psl.)

Iš viso, padėtis gali būti apibūdinta šiais paprastais žodžiais: dalyvaujant susirinkime Rytų ir Centro Europos vyskupai yra paleisti atostogų iš kalėjimo, kuriame komunistų valdžia laiko

Solistė Zita Kalvaitienė, akompanuojant muz. Br. Budriūnui, Alės Rūtos pagerbime Los Angeles Lietuvių Tautiniuose Namuose lapkričio 24 d. padainavo keletą dainų.

L. Kančausko nuotrauka

Bažnyčią.

Esančias bolševikų užvaldytuose Rytų ir Centro Europos kraštuose sąlygas vaizdžiai parodo Lietuvos pavyzdys. Mirus arkivyskupui T. Matulioniui, kurį sovietai išlaikė kalėjimuose bei koncentracijos stovyklose 24 metus, Lietuvoje, turinčioje 6 diecezijas, tėra 3 vyskupai. 2 yra ištremti iš savo diecezijų, o trečias jau nuo seniau yra tiek paliejęs, kad negali eiti pareigų. Jeigu šitokiomis aplinkybėmis sovietų okupacinė valdžia Lietuvoje išleido Kauno diecezijos administratorių su 3 kunigais, tai toks leidimas yra pasityčiojimas iš Bažnyčios, o ne palankumo Bažnyčiai žestas.

Galop, sovietų telegramų agentūros išvedžiojimai apie Popiežiaus veiklą tarptautinės taikos klausimu turi dar mažiau vertės negu Maskvos vyriausybės nepuolimo pareiškimai. 24 valandas po kalbamų išvedžiojimų ir tą pačią dieną, kurią Maskvos stebėtojai atvyko į Romą, "Komsomolskaja Pravda" paskelbė biauų puolimą prieš katalikų Bažnyčią, kuris atrodo prieštarauiš aukščiau išdėstytiems sovietų vyriausybės žestams, bet tikrumoje visiškai atitinka pastovią sovietų kovos prieš Bažnyčią ir Bažnyčios niekinimo politiką. "Komsomolskaja Pravda", Komunistinio Jaunimo Sąjungos organas, taigi vienos svarbiausių bolševikiškų organizacijų, kuriai pavesta brukti komunistinę ideologiją naujoms kartoms ir ruošti bolševikų veikėjų elitą, paskelbė šitokį šmeižtą: "Šių dienų Vatikanas primena gyvąjį lavoną. Ir jis negali būti atgaivintas, kad ir kokius rūbus jis užsivilktų, kad ir kokius obalus jis skelbtų". Čia, žitame komsonojo laikrašty, o ne ski-

riamame eksportui Tasso pareiškime yra išreikšta tikroji -- buvusi, dabartinė ir būsima -- komunistų partijos politika Bažnyčios atžvilgiu. Ir tikrai ši politika turi galios, nes komunistų partija Sovietų Sąjungoj yra vienintelis neaprežtas suverenas.

Kalbama politiką galima suvesti į šiuos pagrindinius dėsnius: komunistams laiko katalikų Bažnyčią gyvuojančiu, kuris turi būti galutinai nužudytas; ligi tai įvyks, lavonas privačioje tarnauti sovietams kuriant komunistinę santvarką, kuri, beje, tegalima sunaikinti tautinius, tikybinius ir bendrai žmoniškus jausmus; kitais žodžiais sakant, komunistams reikalauja, kad Bažnyčia pati savo rankomis iškastų sau duobę! Joks kompromisas, joks prisitaikymas, jokia koegzistencija tarp Bažnyčios ir komunistų nėra pakeitė šitos sovietų politikos ir nepakeis jos ateity. Tai geriausiai paliudija Sovietų Sąjungos stačiatikių Bažnyčios likimas. Padariusi tiek kompromisų su sovietų valdžia, kaip jokia kita Bažnyčia, ji yra taip žemai nusmukusi, kad šiandieną Maskvos patriarcho pareiškimų negalima atskirti nuo Gromyko pareiškimų.

Patriarcho Aleksiejaus stebėtojų buvimas susirinkime turėtų nuolat priminti susirinkimo Tėvams šį stačiatikių Bažnyčios susmukimą ir įkvėpti jiems mintį -- Dieve saugok Bažnyčią nuo komunistų! Jeigu tokia bus susirinkimo Tėvų reakcija, tai Maskvos stebėtojų buvimas jų tarpe bus naudingas katalikų, visai krikščionybei ir civilizuo-tajam pasauliui.

Tačiau tikrai šituo atžvilgiu jis ir gali būti naudingas.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE APLANKYKITE

MIDWEST MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖ

2515 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-1731

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

PARAMA

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

German Brandy 5th \$4.79
Kron-Brannvin Aquavit. 5th \$3.98
Dujardin German Brandy 5th \$5.29
Old American Wiskey Full Qu. \$3.98

Chianti Import! Wine Qu. \$0.98
Bordeaux French Wine 5th \$0.98
Zeller Schwarze Katz 5th \$1.29
Ambasador Vermouth 5th \$0.98

LIETUVIŲ NAMAI

Šalia bažnyčių ir parapijinių centrų, lietuviai Amerikoje turi apskiai prisistatę ir pasaulietiško namų, kai kur klubais, kai kur kitais vardais pavadinę, priklausomai nuo vietos sąlygų ir kitų — formalių — aplinkybių.

Mūsų pirmą kartą išsivijus karta, nors ir nepasizymėjo tokiu dideliu inteligentijos skaičiumi, kaip paskutiniai, bet ji už tai gerai suprato visuomeninės veiklos pagrindus. Tie pagrindai reikalingi stogo ir materialinių išteklių.

Vienur geriau, kitur blogiau pavykusius, bet tuos "stogus" jie uždėjo. Kai kurie tų namų dar ir šiandien puikiai laikosi tiek materialiai, tiek visuomeniškai, suteikdami galimybes prisiglausti organizacijoms, kultūrinei veiklai vystyti ir lietuvių tarpusavio bendravimui palaikyti.

Jau ne mažą skaičių tų namų spėjo pastatyti ar įsigyti ir naujųjų ateivių organizacijos. ALT S-ga turi savo pastoges Bostone ir Los Angeles. Bendresnėmis jėgomis įsigyta pastogė Detroito. Turi juos Torontas, statosi Hamiltonas. Džiaugiasi sava ir labai jaukia pastogę Čiurlionio Ansamblis Clevelande.

Būdinga, kad, palyginti, gana ištaigingus ir brangius namus turi tokios lietuvių kolonijos, kurios mažiausia kalba apie "dangišką migdolus" ir apie kurias kai kada tik pripuolamai nugirstame. Tokių namų ne mažai yra Pensilvanijos ir kitų valstybių lietuviškose kolonijose.

Idomios tų lietuviškųjų centrų istorijos, jų atsiradimo sąlygos, plėtimosi ir augimo, o kartais ir smukimo priežastys. Bet jų yra ne dešimtys, o šimtai.

Tų lietuvių namų istorijos, lietuvių organizuotumo ir savos pastogės reikalingumo sąraigoje įeina ir Lietuvių Salės Bendrovė Clevelande, praėjusį šeštadienį atšventusi savo 50 metų sukaktį.

Šie lietuvių namai nepasizymi nei savo patrauklia išore nei ištaigingo klubo privalumais. Bet taip, kaip daugelis panašių, bendrovės pagrindais, sudarytų organizacijų, taip ir šie namai gali patarnauti pavyzdžiu daugeliui panašių bendrovių valdytojams. Pirmučiausia, tai gražus ir darnus abiejų kartų ateivių sambūris, kurio darnaus bendradarbiavimo dėka šie namai nesitenkina prieš 50 metų įsigytą turtą, bet augina ir ugdo sąlygas plėtimuisi ir prisitaikymui naujų laikų reikalavimams. Šios bendrovės valdybos iniciatyva yra įgytas naujas turas, rodąs iniciatyvos ir sutarimo galią. O kai rodoma energija, iniciatyva, lydimą gražaus sutarimo, atsiranda ir daugiau pritariantių.

Taip, kaip pirmieji mūsų ateiviai sugebėjo tų lietuviškųjų židinių prasme suprasti ir ją įgyvendinti, taip naujieji ateiviai turėtų suprasti ir sugebėti tuos namus tobulinti, plėsti ir statyti ten, kur jie dar reikalingi. O tai įmanoma atsiesti ne kalbomis ir ne nerealiomis svajonėmis, o sutartinu darbu ir pasišventimu.

Taip, kaip Clevelando lietuvių Salės Bendrovė, taip ir eilė kitų lietuviškųjų centrų, atšventė ar atšvės 50 metų gyvavimo sukaktį. Vienur prakiurs stogas, kitur įsiveis rūdys ir pelėsiai. Tik tie, kurie sugebės jungti po savo stogu kuo plačiausius lietuvių sluoksnius, sugebės švęsti gražiu lietuviškos tautos pavyzdžiu. Linkėtina visiems blaivaus ir skaidraus žvilgsnio ateitin.

(j. č.)

RIMTAI SUSIRŪPINTI

Bostono jaunimas savo pramogoms pasirinko salę Latvių namuose Jamaica Plain. Kodėl taip toli ir užkampy tą salę pasirinko? Manoma, kad priežastys yra šios: tėvai ten nesilanko, galima užsibuvoti kartais ligi 2-3 val. ryto, na ir po kaučiukų paimti. Ten nuvažiuoja ir šešiolikamečiai. Jokios vyresniųjų priežiūros. Neseniai po tokios pramogos, važiuodamas namo, žuvo vienas lietuvis studentas. Ar pagalvoja jaunimas, kas tuos nuostolius išlygins? Ar pagalvoja organizacijos, leisdamos jaunimui ten rengti pramogas ir susirūpinti.

Tėvas
Booston

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
PRENUMERATĄ

Mūsų kultūriniai uždaviniai ir jų vykdymas (3)

Prof. Jono Puzino pranešimas II Kultūros Kongrese Chicagoje

4. MOKSLAS. Lituanistiniam darbui išsivijoje planuoti, koordinuoti ir pagyventi būtina suaktyvinti Lituanistikos Instituto darbą. Lituanistikos Instituto yra raktas daugeliui su lituanistiniu darbu susijusių reikalų efektyviam sprendimui ir vykdymui. Juk čia yra suorganizuoti šie skyriai:

1. Lietuvių kalbos; 2. Lietuvių literatūros; 3. Lietuvių tautotyros; 4. Lietuvos pristorės; 5. Lietuvos istorijos; 6. Lietuvos geografijos.

Buvo pradėtas sudarinėti ir JAV lietuvių istorijos skyrius. Tikriausiai Lituanistikos Instituto nariais pakviesti ir išrinkti beveik visi mūsų iškiliai lituanistai. Taigi, nėra kompetetingesnės institucijos visiems mūsų lituanistiniais klausimais nagrinėti ir spręsti. Daugelis ir šiame Kultūros Kongrese keliamų klausimų turėtų būti pavesta Lituanistikos Institutui apsvaistinti ir paruošti vykdymui. Buvo sudaryta ir Iždo Taryba, kurios tikslas yra valdyti: jos pirmininkas yra inž. A. Rudis, vicepirmininkais J. Balčiūnas, ir adv. P.P. Gaddy, sekretorium J. Kutra ir iždininku D. Kuraitis. Tokia rimta Iždo Taryba prireikus gali suteikti pakankamai lėšų Lituanistikos Instituto darbams leisti, pirmoje eilėje bent metraščiu ar šiaip kokiam periodiniam leidimui. Daugumas Lituanistikos Instituto narių telkiasi rytiniuose JAV pakraščiuose: Washington, Philadelphia, New York, Boston ir kt. Tą visai būtų natūralu, jei ir Lituanistikos Instituto centras būtų ten perkeltas, o Iždo Taryba paliktina Chicagoje. Lituanistikos Instituto veiklos pagyvinimo reikalus yra labai skubus, nes laukia visa eilė svarbių darbų. Lietuvoje leidžiamose lietuvių istorijoje žalojami praeities faktai, iškreipama istorinė tikrovė. Reikia rūpintis teisingu istorinių faktų nušvietimu. Laisvajame pasaulyje yra daug archyvinės medžiagos senosios ir naujosios Lietuvos praeičiai nušviesti. Ta medžiaga turi būti intensyviai renkama, mikrofilmuojama, tvarkoma ir leidžiama. Romoje gyvenę lietuvių istorikai yra gerokai ištyrę Romos ir Italijos archyvus ir surinkę labai daug vertingos medžiagos. Paruoštas ir tų šaltinių leidinys, bet susiduriama su išleidimo sunkumais. Paieškos, reikia tikėtis, atsirastų ir mecenatų tam šaltinių leidimui. Daugumas mūsų istorikų čia yra priversti dirbti ne savo srities darbu. Ar gi nebūtų įmanoma bent keliems sudaryti sąlygas, kad išvyktų patyrinti archyvus, užbaigti savo turimus darbus ir paruošti naujų studijų. Juk reikia prisiminti, kad išsivijoje yra atsidūrę patys pagaliaus Lietuvos istorikai. Tas pat pasakytina ir apie kitų sričių lituanistus. Reikia suminėti ir daugiau išleistųjų lituanistinių darbų, pvz., išsami lietuvių literatūros istorija, nes Lietuvoje leidžiama taip pat labai vėnašališka, iškreipta, pageidauti-

na Lietuvos meno istorija, plati lietuvių kalbos gramatika, jauni mui pritaikintas enciklopedinio pobūdžio leidinys ir kt. Tų leidinių reikalą ir jų leidimo eilę turėtų aptarti ir nustatyti Lituanistikos Instituto. O kai lituanistiniai mokslo darbai bus paruošti, reikia tikėtis, kad Iždo Taryba, Kultūros Fondai ar net ir atskiri leidėjai suras lėšų jiems išleisti.

Nepakanka puoselėti mūsų tautinę kultūrą savo tarpe, būtina supažindinti su ja ir kitas tautas. Dažnai nusiskundžiama, kad svetimos enciklopedijose, informaciniuose leidiniuose, vadovėliuose, dažnai pasirodo netikslų, iškreiptų žinių apie Lietuvą. Čia iš dalies yra ir mūsų pačių kaltė, kad ligi šiol neturėjome pakankamai literatūros svetimos kalbomis apie Lietuvą, jos kultūrą ir kitas sritis. Todėl su dideliu džiaugsmu priimame nepaprastai malonią žinią, kad mūsų visokeriopų lietuviškųjų darbų rėmėjas Juozas Bačiūnas ir Lietuvių Enciklopedijos leidėjas J. Kapočius yra sutarę leisti 5-8 tomų lituanistinę enciklopediją anglų kalba ir vieną tomą lituanistinę enciklopedijos angliškai vidurinę mokslo einančiam jaunimui. Tai nepaprastai didelės svarbos žygis, vertas didžiausios padėkos. Dabar visiems mūsų lituanistams teks gerokai padirbėti, kad tas leidinys būtų visu rimtumu paruoštas, kad jis savo objektyvumu su pasitikėjimu būtų priimtas svetima tauta.

Išleistini platis lietuvių anglų ir anglų-lietuvių kalbos žodynai.

Sveikintinos ir remtinos Stepo Zobarsko, Algirdo Landsbergio ir kitų iniciatyva bei rūpesčiu leidžiamos lietuviškos kurybos knygos anglų kalba.

Lituanus atlieka didžiulį reikšmės darbą, todėl jis ir toliau leistinas ir leidimas remtinas.

5. SPAUDA. Kultūros Taryba, vertindama didelį lietuviškos spaudos vaidmenį, pageidautų, kad mūsų spaudoje būtų ugdoma didesnė savitarpio pakankama, vengiant grupinio antagonizmo ir nekulturnos polemikos. Visa tai skaldo ir silpnina mūsų jėgas bendram lietuviškajam ir kultūros darbui. Ir ginčai, kilę spaudoje dėl paruošiamųjų Kultūros Kongreso darbų, yra gerokai sudrumstę mūsų vieningo darbo nuotaikas ir įnešę kartelę į mūsų tarpusavio santykius. Srovinė spauda neturi atsitverti užtaromis ir užsidaryti savo klate, bet vienodai džiaugtis mūsų kultūriniais ar kitokiais laimėjimais, neatsižvelgiant kuri organizacija ar atskiri asmenys naudingą darbą yra atlikę. Kaip skaudu, kad minint kurio nors kultūros, mokslo ar net visuomenės darbininko gyvenimo ar mirties sukaktį, dažniausiai teatsiliepiama jo srovei artima spauda, o kita — ignoruoja. Čia vis dar tebejaudiamos senos mūsų politinės atgrūtos. Jei iš spaudos darbą ištrauktų daugiau kultūros darbininkų, reikia manyti, laikraščių veidas gerokai pasikeistų.

Pageidautinas ir mūsų periodinės spaudos lygio kėlimas, nes spauda yra labai svarbus veiksnys mūsų kultūrinei pažangai. Laikraščių turime daug, net per daug. Kaip matyti iš Lietuvių bibliografinės tarnybos leidinio, sudaryto kruopštaus Aleksandro Ružancovo specialiai II Kultūros Kongresui, 1962 m. laisvajame pasaulyje leidžiama net 109 laikraščiai ir žurnalai! Dalis jų tenkina tik leidėjų ambicijas. Kad kam ir nepatiktų, nepabijokime nuolat kelti mintį, kad mūsų vienos politinės ar ideologinės krypties laikraščiai jungtųsi. Čia turime labai gražų darbininko pavyzdį: iš kelių mažesnės vertės laikraščių, susijungę išaugo į rimtą savaitraštį. Apisjungimu būtų sutaupyta lėšų ir suteikta draugėn daugiau rimtesnių pajėgų. Finansistai sustiprėję laikraščiai gal pajėgtų mokėti bent šiek tiek honorarą ir tuo pritraukti geresnių bendradarbių, kurie prisidėtų ir prie laikraščių lygio pakėlimo.

Kadangi laikraščiai paprastai skaitytojų nekomplektuojami, todėl pageidaujama, kad vertingesni laikraščių straipsniai vėliau būtų išleidžiami atskirais metiniais leidiniais.

6. KULTŪRINIŲ VERTYBIŲ IŠ LAIKYMAS. Siekiant išlaikyti ateičiai mūsų išsivijoje sukurtas kultūrinės vertybes, reikia skubiai rinkti ir telkti vienon vieton atrinktus svarbesnius kultūrinio gyvenimo dokumentus, periodikos kompleksus, visus išsivijoje pasirodžiusius leidinius, mūsų rašytojų bei šiaip žymesnių kultūros darbininkų ir visuomenės veikėjų rankraščius, korespondenciją ir kt. Čia nebegalima ilgiau delsti, nes mirus senesniosios kartos veikėjams, labai dažnai jų kruopščiai rinkta ir saugota medžiaga, archyvai ir bibliotekos, išnyksta be pėdsako. Tęsiminkime likimą labai vertingą kun. A. Miluko "Žvaigždės" archyvo, kuris lygiai prieš 20 metų buvo išvežtas į popieriaus malūną. Neliko nei pėdsakų ir daugelio kitų mūsų senųjų veikėjų archyvų periodinės spaudos ir knygų rinkinių. Dar visai neseniai panašaus likimo susilaukė rašytojo J. Savickio biblioteka. Nemaža P. Klimo bibliotekos dalis pateko į lenkų rankas. Tai tik keletas pavyzdžių. Dažnai senosios išsivijos organizacijos ar klubai "apsivalo", išmesdami savo senuosius protokolus, nuotraukas, knygas ir kitą jų veiklą liudijančią medžiagą. Dar kitų rinkiniai išardomi ir patenka į privačias rankas. Dėl blogo popieriaus, nemaža "apsivalo" leidinių (kad ir Steigiamojo Seimo bei kitų seimų stenogramas, senieji laikraščiai bei žurnalai) nyksta, bevartojan trupa ir byra. Juos būtina apsaugoti, padarant mikrofilmus. Skubiai rinkiniai ir svarbi išsivijos istorijai muziejinė medžiaga. Visatai labai pravers beruošiant mūsų išsivijos istoriją, kurios leidimą būtina reikia įtraukti į mūsų skubių darbų planą. Paskutiniu metu (1962. IX. 16.) Chicagoje susidarė Lietuvių Kultūros Muziejaus užuomazga su įvairiais skyriais. To steigiamo muziejaus vadovybė, Pasaulio Lietuvių Archyvas ir Lietuvos istorijos draugija turėtų paruošti planus tai medžiagai rinkti ir saugoti. Steigiant tokių muziejų, pirmiausia bus susidurta ir su patalpų bei lėšų klausimu. Kultūros Taryba laiko pirmąsias svarbos reikalu steigti Lietuvių Kultūros Rūmus ar Tautos Namus, kuriuose turėtų būti sutelkta, atrinkta ir saugoma archyvinė medžiaga, čia turėtų rasti vietos ir dabar samdomose patalpose prisiglaudęs Pasaulio Lietuvių Archyvas (jok metams išleidžiama vien patalpoms apie 1500 dolerių), centrinė lituanistinė biblioteka, J. Žilėvičiaus vardo muzikologijos archyvas, M.K. Čiurlionio galerija ir kiti panašūs rinkiniai. Tai būtų mūsų tautinės grupės ateičiai pasistatytas paminklas, mūsų pagrindinis kultūros centras. Tai mūsų garbės reikalas, jei norime palikti konkrečius savo kultūros pėdsakus išsivijoje. Tokių Lietuvių Kultūros Rūmų organizavimui yra pats laikas, nes dabar tam

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI (lapkričio 29 d.) atpasakodami Kultūros kongreso eigą, spaudos sekcijoje tartus J. Kardelio ir koresferento J. Čiurberkio žodžius arba blogai suprato, arba paskubomis praleido stambų netikslumą, tilpusį viename sakinyje -- "J. Kardelio siūlymas palaikyti srovinę politinę spaudą -- nepriimtinas".

J. Kardelis savo paskaitoje tuo reikalu štai ką sako:

"Aš esu įsitikinęs ir esu tikras, kad mūsų iš Lietuvos atsivežtos srovinės nuotikos ir tendencijos išsivijoje neturi realios prasmės".

Gi J. Čiurberkis toje vietoje papildo:

"P.J. Kardelio siūlymas atsisakyti srovinių nuotaikų ir tendencijų savaime neišvengiamas. Kiek gi mes tų srovinių turime ir kiek jų yra atstovaujama savąja spauda? Manau, kad patys skaitytojai tuo reikalu yra tarę savo žodį ir partiniai ginčai jau yra nuėję į rotatorinės spaudos puslapius. Labai reiki, ir tik grynos ambicijos sumetimais dar pasirodo retkarčiais vienas kitas leidinys, kad pateisinti srovės egzistenciją. Gal čia tikėtų tik priminti mūsų ideologinių srovių spaudos pasiskirstymą, kuris vargu ar išvengiamas. Jos svoris mūsų visuomenėje, žinoma, priklausys nuo to, kiek sąmoningai ir kiek kultūringai ta spauda stengsis, kad ir skirtingais metodais, kad ir skirtingomis priemonėmis, bet siekti to paties tikslo -- prisidėti prie mūsų visuomenės kovos už lietuviškos kultūros ir lietuviškos dvasios išlaikymą".

Taigi -- nei J. Kardelis siūlė "palaikyti srovinę spaudą", nei J. Čiurberkis protestavo. J. Kardeliui savo paskaitoje neišsėlus jokių kontraversinių klausimų, J. Čiurberkiui liko tik jo paskaitą papildyti.

Spaudos sekcijos darbai, galima sakyti, buvo "kongresas kongrese". Spaudos žmonės išskirtų klausimų neturėjo progos tinkamai savyje išdiskutuoti tai ir rezoliucija išėjo vienpusiškoms bendryboms formuluoti, ne spaudai gairių nustatyti.

reikalui dar galima susilaukti efektyvios paramos tiek iš senųjų tiek ir iš naujųjų ateivių. Juo tolyn tą reikalą nudelsime, tuo bus sunkiau jį įgyvendinti. Geriausia tokius Lietuvių Kultūros Rūmus steigti Chicagoje ar netoli jos, didžiausios lietuvių kolonijos pasaulyje. Todėl ir iniciatyva tuo svarbiu reikalu perleistina Chicago lietuviams, įvairioms jų organizacijoms.

7. FINANSAI. Visiems svarbiems mūsų kultūriniais uždaviniais vykdyti reikalingi pinigai, nes kad ir sugalvojė daugybę planų, be pinigų, nuosirdžios mecenatų paramos, nieko negalėsime padaryti. Turime visą eilę

(Nukelta į 4 psl.)

MOKAME

4 ¹/₂ %

metinį dividendą už
visas taupymo sąs-
kaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visoms savo taupytojams išmokejom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanavskas, Pres.

PETKUS LAIDOJIMO ISTAIGA

Kas yra ir ko nėra

MŪSŲ SAVITARPINIAME POLITIKAVIME

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS TALKOJE yra pasitęgę atlikti kankurios darbus, kurie, nuosekliai galvojant, šiuo metu galimi ir reikalingi, kaip visos mūsų nepriklausomybinės veiklos dalis. Bet joje nėra pretenzijos vadovauti visai nepriklausomybinei veiklai ir vi-

MŪSŲ KULTŪRINIAI...

(Atkelta iš 3 psl.)

Kultūros Fondų JAV, Kanadoje, Australijoje, bet jų kasos apytūšės. Paskutiniuoju metu įsisteigė Lietuvių Fondas, siekias su teikti vieną milijoną dolerių. Jei pasispaudę tą tikslą pasiektume, savaime išsprendę daugybę rūpesčių. Tāt Lietuvių Fondo užsibrėžtas tikslas suteikti milijoną dolerių yra mūsų tautinio susipratimo egzaminas.

8. BAIGIAMOSIOS PASTABOS. Tai tik dalis PLB Kultūros Tarybos iškeltų artimiausioje ateityje vykdytinų darbų. Nemaža reikšmingų pasidarymų jau yra iškėlę šio II Kultūros Kongreso paskaitininkas dr. Jonas Grinius. Sekcijose ir pilnatis posėdžiuose, be abejo, iškils dar naujų minčių ir pasiūlymų. Gausybės mums rūpimų klausimų šiame Kultūros Kongrese dėl riboto laiko ir gal dėl nepakankamo pasiruošimo iš anksto, nebus įmanoma išspręsti. Išspręskime ar bent pakankamai išjudinkime pačius svarbiausius, paveskime juos svarstyti ir brandinti atskiromis institucijomis, ypač Lituanistikos Institutui ar sudarykime atskiromis dalykams specialias komisijas. Ko neišspręskime šiame kongrese, turėsime atidėti sekančiam, kad iš anksto, apsiriboję atskirais keltiniais klausimais, mažesniu jų kiekiu, galėtume nuodugniau juos apsvaistinti ir pasiekti konkrečių rezultatų.

Išklausius šio pranešimo, gal ne vienam kils klausimas: planuoti lengva, bet kaip gi visa tai įgyvendinti? Atsakymas -- nei vieno čia iškelto klausimo nėra negalimo įgyvendinti. Tereikia kelių dalykų: tautinio susipratimo, gerų norų, ryžto ir vieningo bendro darbo. Tada bus gausios lituanistikos mokyklos, neskurs dabar veikiančios gimnazijos, netruks vadovėlių, vertimų ir gražiai išleistų knygų, puikių dailės parodų, naujų simfonijų, lietuviškų operų, pakils mūsų spaudos lygis, įkursime Lietuvių Kultūros Namus ir turėsime milijoninį Lietuvių Fondą. Pirmiausia tereikia mums patiems apsitvarkyti -- sujungti visas mūsų kūrybines pajėgas draugėn, talkininkauti joms, remti jas, nesibaityti sunkių ar lengvesnių užduočių pareigų, o ką apsiėmus -- tesėti.

sai joje dalyvaujančiai visuomenei. Čia yra atlikta ir atliekama reikalingais laikomų darbų dalis, bet nėra tų darbų garsinimo.

Yra pripažinimas, kad tokio garsinimo -- visos visuomenės ar bent tiesioginių rėmėjų informavimo apie darbą -- reikia. Bet nėra pakankamai talkos net pačiam darbui dirbti, tad juo labiau nėra pakankamai talkos dirbti ir kartu garsintis (tikriausiai, nėra tokių "dūmų nebijančių akių", kurios drįstų atsitraukti nuo darbo ir garsintis nebedirbamu darbu...).

Yra svarstoma ir ieškoma būdų bei priemonių, kaip faktiškai darbo talką papildyti jėgomis, kad jų atitektų ir viešajai informacijai apie darbą, paties darbo bent jau nesumažinus (o gal ir padidinus?).

Yra kilęs reikalas padalinti darbą taip, kad ne tie patys asmenys turėtų ir atlikti konkretius uždavinius ir reprezentuoti bei garsintis. Todėl yra nusistatyta, kad turės būti naujas LNT pirmi-ninkas, gal ir visa valdyba -- aiškinamasi galimybės ir rengiamasi daryti atitinkamų sprendimų LNT Tarybos suvažiavime, kuris yra numatytas sušaukti ateinančių metų pradžioje.

L.N. Talkoje nėra kesinimų kartoti kitų sambūrių, įstai-gų ar asmenų gerai ar patenkinamai atliekamų veiksmus ir varžytis dėl pirmenybės ar lygybės ties prezidentūry, ministerijų ar kitų įstai-gų durimis. Nėra kesinimosi dirbti ir tokius darbus, kurie esamomis lėšomis ar jėgomis negali būti patenkinamai atlikti. LNT stengiasi daryti visų

pirma tai, ką, deja, retas kas ryžtasi ar niekas nesirijo ar nerado reikalo daryti.

Iš viešai žinomų (nors irgi nežymiai išgarsintų) darbų LNT "ataskaitoj" šįmet yra įrašytas Lietuvos laisvės kovoms paminklas -- laisvės kovų dainų rinkinio išleidimas. Taip daryta šios talkos rėmėjų sumestomis Lietuvos Nepriklausomybės Fondo lėšomis.

Kiekvieno paminklo statymas yra darbas, bet pats paminklas jau nėra darbas. Tad yra apsisprendimas ne vien tik žiūrėti į pastatytą paminklą, bet ir statyti pagrindus kitam darbui. Čia, nors ir kiek lėtokos, talkos yra. Šįmet lėšų į LNF jausuplaukė daugiau kaip dvigubai, nei buvo įdėta į šį paminklą, ir tai jau yra geroka atspara naujam užsimojimui.

Bet yra ir abejojimų. Pavyzdžiui, yra ką tik gauta \$300 pinigėnė perlaida L.N. Fondui, o su ja ir paklausimas: ar tiesa, kad LNT numatoma likviduoti?

Pasirodo, tai gandas. Galbūt, jis bus kilęs ir iš pastarojo Vliko sesijos puoselėtų vadovybės koncentravimo svajonių. L.N. Talkoje dalyvaujančios grupės (jau po šio gando pasklidimo) įsakmiai pasisakė, kad jų many-mu nėra priežasties dabar LNT likviduoti.

Tiesa, jose nėra ir baimės prisidėti prie bandymų rasti būdą LNT dirbamam ir ypač norimam dirbti darbui perkeiti kur nors, kur daugiau jėgų įsijungti. (Jau ir prieš trejetą ar daugiau metų LNT siūlė bent kankurios uždaviniais sudary-

ti bendrą "darbo artelę" su Vli-ku, L. Frontu, arba ir dar su kuo reikty). Bet LNT dalyvių tarpe yra baimės, kad, LNT likvidavus, kas stengtasi daryti ar daryta, būtų ne sustiprinta, o greičiau sužlugdyta. Nes yra pažiūrų skirtumų į tai, kas darytina ir kas nedarytina.

Beje, LNT dalyvių sąrašė dabar yra jau tik trys vardai, nebe keturi: Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio vadovai apsisprendė to sąjūdžio vardą iš LNT atsiimti. Tai yra, kaip sakoma, "priimta dėmesin", bet tai nėra LNT krizė. Tai yra sumažėjimas vardų sąrašė, bet nėra sumažėjimo talkininkavime darbu, var-gu ar yra apčiuopiamesnio sumažėjimo net ir talkininkavime lėšomis.

Keblumas, dar gal nepasiekęs tikros krizės laipsnio, visdėlo yra. Tik jis būdingas visai nepriklausomybinei lietuvių veiklai, visiems tos veiklos organams, ne specialiai LNT. Tai svyravimas, kokių praktinių išvadų daryti iš tos jau prieš daugiau kaip dešimtmetį pastebėtos aplinkybės, kad veiklą reikia taikyti prie "tolimų distancijų".

Apie "tolimų distancijų" kalbama seniai ir visur, bet veik-lumas, kiek jo kur dar yra ne visiškai pavargusio, daugiausia tebėra "trumpų distancijų" veik-lumas. Gal tokiame veiklumui veikėjai geriau išsiteniravę. Bet ir visuomenė šis veiklumas popu-liaresnis, lengviau suprantamas, palankiau vertinamas, noriaure-niamas. "Trumpų distancijų" veiklumas, mat, skambesnis, labiau regimas, taigi atrodo ir "apčiuopiamesnis". Keblumas su-sidaro, kai entuziazmo atoslūgio momentais prasiveržia atsikvo-šėjimas ir pastebima, kad "trum-pais-greitis bėgimais" ne tik mažai, bet ir iš viso nepriartėta prie tolumo tikslo. (Pav., gar-sioji audiencia Washingtonė).

LNT darbas yra bandytas ir bandomas derinti "tolimos dis-tancijos" reikalavimams. Bet toks darbas nėra išpopuliarin-tas net pačių LNT darbo rėmėjų sluogsnuose. Jų parama remia-si daugiau pasitikėjimu, negu ži-nojimu. Yra susirūpinimo iš-plėsti žinojimą, kad mažiau te-būtų reikalo remtis tik pasitikė-jimu. Bet reikalas pakeisti tą ži-nojimo-pasitikėjimo pusiausvy-rą, jei ir nėra krizė, visdėlo yra problema. Problema -- iki kokio laipsnio ir koki būdu tai daryti nežalinga, o taip pat prob-lema ir -- kas tą padarys. L.N. Talkoje ši problema yra seniai. Dabar ji yra tapusi "pirmuoju dienotvarkės punktu". Ryšium su tuo yra minimi nauji vardai, nauji talkininkauti pasirengusių pajėgų rezervai, bet nėra kal-bos apie darbo likvidavimą.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
PRENUMERATĄ

A. Nakas

KAN. A. STEPONAITIS

TĖVYNĖJE IR PASAULY

KĄ TIK IŠEJUSI KNYGA, KURIOJE AUTORIS
PASAKOJA SAVO PRISIMINIMUS NUO
CARIZMO IKI BOLŠEVIZMO --

Knygoje randame:

Sūduvos lymumais, Carizmo varžtuose, Revo-lucijos poveikyje, Didžiojo karo vėtroje, Laisvės prošvaistėje, Nepriklausomybės dienomis. Katali-kiškoje akcijoje. Ant kalėjimo sienės. Bolševiz-mo smurte, Antrojo karo sukuryje, Už aksominės uždangos, Tarp Atlanto ir Pacifiko, Prie kryžiaus kelio.

Irišta į kietus viršelius, 319 psl., kaina 4 dol.

Gaunama adresu:

FRANCISCAN FATHERS PRESS

910 WILLOUGHBY AVE.

BROOKLYN 21, N. Y.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

**5 1/4% MOKAME UŽ BONŲ
TAUPMENAS**

Indėliai apdrausti iki \$10,000 per federalinės
valdžios agentūrą.

KAS DU MĖNESIUS DUODAMOS VIS NAUJOS
DOVANOS TAUPYTOJAMS

ST. ANTHONY SAVINGS
& LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill. Tel.

JUOZAS F. GRIBASKAS,
sektorius

CHICAGO PHONE242-4395
SUBURBAN PHONE656-6330

Kelias į kairę

Dirvos konkurso premijuotasis romanas

(20)

- Duok arbatos pirma, ne bulvių. Prakaistas, va, pila.
- Negi karšta.
- Tau nekaršta! Pasitampyk kelias valandas su traktorium...
- O kam tampaisi?
- Žinai tu! Kaip višta, kudakint.
- Eik, seni, duosiu jau ir arbatos.
- Nudulkinu plaštaka jo pečius, patekšenu per nu-garą:
- Pavargai, seneli. Matau, kad pavargai.
- Nešnekėk! Duok valgyt, vėl einu. Kol Pranas grįš, turiu pabaigt.
- Nuvirstum kiek klėtėlėj. Anksti atsikėlei.
- Pati nuvirsk. Man nėra kada. Atsilsėsiu, kai numirsiu.

Erzeliuojamės, kol rūsio laiptais nukrypuojam į virtuvę. Pušinis nusiplauna rankas. Dideliais storais, šlapiais delnais perbraukia ir veidus, įrudusius nuo saulės ir vėjo, raukšlėtus, dulkinus.

Valgom tylėdami. Pušinis išgeria du dideliu puo-du arbatos. Ant ūsų pakimba lašai. Juos lūpomis nu-čiulpia, alkūne perbraukia panosę. Jo melsvos akys nusuktos į langą, negarsiai sako:

- Kažin, kad Marę nuvežus pas daktarą...
- Būtų gerai, — atsidūstu. Man darosi baisu, kad ir Pušinis jau rimtai kalba apie dukterį. Jis ne iš tų, kurie dėl niekų susirūpina.
- Taigi. Pinigų nebereikia gailėt. O tai — nei sveika, nei ligonis. Nei kaip žmogui pasakyt.
- Žmogui nieko ir nesakyt! O man vis regis, kad praeis. Darbe privargsta, dar tas amžius...
- Matai, Morta, kad jau man nebeapatinka... Dar niekam nei nesakiau. Anąkart subariau, tai atsigrėžė į mane ir kad duos kumščiu į nugarą. Kelis kartus. Net atkrėtė. Dabar tebeskanda. Šitai niekad neišdrįsdavo! Tai ir pradėjo man rūpėti.

— Sužiūrėsi! — mėginu atsigauti iš nesmagaus jausmo. — Gal buvo susinervinus... Pranas be reikalo apibara. O Danguolės vaistai jai niekiek nepadeda.

— Užtat ir sakau, kad reikia vežt pas daktarą. Išlaidos, bet ką padarysi! Kad tik nebūtų blogiau.

Pušinis atsidūsta giliai, sudejuodamas. Remdama-sis ant savo lazdos, ima keltis.

— Žiūrėsim, tėvai, — sakau. — Jeigu negerės, reiks pas koki daktarą. Iki šiol vis Danguolė dar pri-laikė. Galvos skausmus kartais apstabydavo.

— Be pinigų pagalba — nieko neverta! — griež-tai pasako Pušinis, jau darydamas duris.

Aš tyliu. Pušinis išmano už mane daugiau, nors aš liežuviu nepasiduodu. Dabar juntų jam pagarbą ir savotišką baime.

Kas bus, jeigu mūsų Marė tikrai apsirgs? Sukvai-lios? Visoj gimincij nėra buvę bepročio. Pušinis ir aš esame gerbiame, draugų laikomi išmintingais. Kaip reiktų pakelti tokią gėdą, tokią Dievo bausmę? Ir kaip mūsų mergiotė toliau gyvens?

(Bus daugiau)

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• **A. L. Tautinės Sąjungos** Clevelando skyrius rengia gruodžio įvykių minėjimą šeštadienio vakare, gruodžio 15, Karpių namuose, 345 E. 222 gatvė. Pradžia apie 7 val.

Tautinės Sąjungos nariai ir jų artimi vienminčiai prašomi dalyvauti to istorinio įvykio prisiminimui. Adv. Julius Smetona pasakys pritaikytą kalbą. Kiti dalyviai turės progos irgi savo prisiminimus papasakoti, pasidalinti įspūdžiais. Po to bus vaišės, kurias skaniai paruoš skyriaus ponios.

PADĖKA CLEVELANDIEČIAMS

SLA Toronto 236 kuopos dalis narių lapkričio mėn. 10 ir 11 d. turėjo malonią išvyką susipažinimui su Clevelando-Amerikos SLA kuopom, šios išvykos tikslas: pagyventi kuopų nuotaikas, arčiau pažinti ir pabendrauti su susivienijimo broliais ir sesėmis, pasimatyti su SLA prezidentu P.

PARENGIMŲ KALENDORIUS

GRUODŽIO 9 D. Vysk. Valančiaus Lituanistinės mokyklos pietūs šv. Jurgio parapijos salėje.

GRUODŽIO 31 D. LB abiejų apylinkių Naujųjų Metų sutikimas Lietuvių svetainėje.

SAUSIO 12 D. Balfas rengia Dan Kuraičio paskaitą apie Lietuvą ir filmų vakarą šv. Jurgio parapijos salėje.

SAUSIO 19 D. D. Stankaitytės ir St. Baro koncertas, Rengia Ateities Klubas, Slovėnų salėje.

VASARIO 2 D. skautų vakaras šv. Jurgio parapijos salėje.

VASARIO 3 D. LSS jubiliejinį metų sueigą šv. Jurgio parapijos salėje.

VASARIO 16 D. LB I Apylinkės dešimtmečio minėjimas šv. Jurgio parapijos salėje.

VASARIO 23 D. L.T.M. Čiurlionio Ansamblio koncertas-balius šv. Jurgio parapijos salėje.

BALANDŽIO 27 D. L.T.M. Čiurlionio Ansamblio metinis koncertas naujos parapijos salėje.

BALANDŽIO 20 D. Vysk. Valančiaus Lituanistinės mokyklos metinis vakaras-balius šv. Jurgio parapijos salėje.

BALANDŽIO 20-21 D. XIII-jų Š. Amerikos Lietuvių Sportinių Žaidynių krepšinio ir tinklinio varžybos.

Dargiu bei kitais susivienijimo veikėjais, pasikalbėti savo organizacijos reikalais, aplankyti žymesnias vietas Clevelande ir t.t. Mums visiems buvo parodytas Jūsų tikras broliškas nuosirdumas. Visus maloniai priėmė ir apnakvydinote, net maloniai pavaišino. Buvome sužavėti Jūsų mums surengtu koncertu ir Jūsų menininkais, kurie išpildė programą: N. Braziuliene, Karsokiene, R. ir M. Jokubaitytėmis, Z. Peckum, F. Kaminsku, V. Gatautyte. Gražios dainos, vaidyba, muzika, deklamacijos ir baleto šokiai visiems labai patiko.

Net dvi dienas Lietuvių Klube skaniais valgiais mus vaišino energingoji O. Jokubaitienė, talkininkaujant iš kuopos sesėms. Vytautas ir Vladas Braziuliai, rūpinosi visais reikalais, kad mums nieko netrūktų. Daugeliui buvo džiugu susipažinti su senais SLA veikėjais Karpiais, Mišėkais, Petrausku, Joga ir Gaška iš Akron, Beto Dirvos redaktorium Čiurberkiu, Mikulskiais, skautiniuku V. Jokubaičiu, Bendruomenės Vald. Pirm. Eidimtu, buv. torontiškiu Pažemiu ir daugelį kitų to vakaro dalyvių.

Buvom supažindinti su laikraščio Dirva redakcija ir jo leidimu. Aplankėme nepaprastai gražų Clevelando lietuvių kultūrinį darželį su jo brangiais paminklais: Maironio, Basanavičiaus, Kudirkos ir kitų. Pamatėm, kaip puikiai savo namuose yra įsikūręs Čiurlionio taut. meno ansamblis. Visa tai liks ilgam prisiminimui.

Šis Susivienijimo Kanados ir Amerikos kuopų susitikimas, dar labiau mus suvienijo. Jums visiems SLA nariams ir veikėjams Clevelande, o ypatingai 14 ir 136 kp. pirmininkams bei jų valdyboms, už parodytą brolišumą, visų iš Kanados dalyvių vardu reiškiu nuosirdžią padėką.

S. Jokubaitis,
Toronto SLA kp. pirm.

• **Salamander krautuvė** yra pirmame bloke nuo West Side turgaus. Plačiau apie Salamander žiūr. žemiau dedamą skelbimą.

• **Baltic Delicatessen** krautuvė praneša savo klientams, kad jau vėl yra gautas naujas transportas suomiškų bruknių. Iš anksto užsisakiusieji prašomi paskubėti atsiimti savo užsakymus. Perkantieji didesniais kiekiais atsineškite savo indus, nes dedant uogą į mažus popierinius indus pirkėjas iš to turės nuostolį.

• **Lietuvių Prekybos namai** jau pasiruošę kalėdiniam sezonui. Ten jūs galite gauti plačiausią pasirinkimą.

Lietuvos kariuomenės šventės minėjime Clevelande dalyvavo organizacijos su savo vėliavomis. Nuotraukoje ateitininkai, lituanistinės mokyklos mokiniai ir rėmėnai.

A. Garlos nuotrauka

kimą kalėdinių atviručių su lietuvišku tekstu ir daugybę kitų prekių, tinkamų dovanoms, kaip lietuviškų plokštelių, rankdarbių, kristalo ir gintaro dirbinių, papuošalų.

Čia pat galima pasiųsti ir siuntinius Lietuvon. Krautuvės adresas: 6905 Superior Ave. (Dirvos namai).

DIRVOJE GAUNAMOS — ir galima užsisakyti paštu — šios knygos:

Lithuania — Land of Heroes\$4.75
Leave Your Tears in Moscow\$3.95
R. Spalis — Ant Ribos \$5.00
Br. Raila — Tamsiausia prieš Aušrą\$5.00
Br. Raila — Iš paskendusio pasaulio\$5.00
J. Gliados — Ikaro Sonata2.00
Visa eilė kitų Draugo, Karvelio, Terros, Nidos išleistų knygų.
Teiraukitės — knygų reikalui suteiksime visas informacijas.

Jonas Brazauskas parduoda 2 šeimų namą — 16105 Trafalgar. Įmokėti \$500.00. Paskolą galima mokėti savininkui. Namas laisvas apsigyvenimui.
Skambinti IV 1-6265.
(138-141)

GRAZUS 1 ŠEIMAI NAMAS
7 kambariai ir 2 vonios
8110 Korman Ave. \$11,500.
Teirautis tel. HE 1-0784.
Parduoda savininkas.
(137-139)

UŽSAKYKITE GĖLĖS TELEGRAFU
Gėlės visoms progoms — vedyboms, laidotuviams ir t.t.

FRIENDLY FLOWER SHOPPE

VISAD JŪSŲ PATARNAVIMUI
Atdara: nuo 9 ryto iki 7 val. vak. Sekmad. nuo 10:30 - 1:30
Telef. namų 431-6558 6901 Superior Ave.
Krautuvės — 431-6339 Cleveland 3, Ohio

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

**SUPERIOR
SAVINGS**

HOME AND
REMODELING LOANS

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

BOSTONO LIETUVIŲ ŽINIOS

Pavykęs kariuomenės minėjimas

Lapkričio mėn. 25 d. L. V.S. Ramovės skyrius minėjo 44 m. Lietuvos kariuomenės ir "Ramovės" 10 m. įkūrimo sukaktis. Tai vienas iš geriausiai pavykusių minėjimų.

Kario redaktorius Raulnaitis skaitė įdomią paskaitą apie kariuomenės būtinumą, norint išlaikyti savo valstybę. Toliau kalbėjo savanoris-kūrėjas Pleškevičius, žodžiu sveikino inžinierių-architektų Sąjungos vardu inž. Kubilius, Lietuvių Bendruomenės — Jurgelėvičius ir Amerikos lietuvių veteranų Dariaus posto vardu JAV armijos ats. pulk. Ketvirtis. Raštu sveikinimus prisiuntė Lietuvos garbės konsulas Shallna ir A. L. Tarybos vardu — A. Matjoška, pridėdamas savo asmeninę auką veteranams — invalidams šelpti 10 dol.

Meninę programą išpildė brolis ir sesuo Karosai ir Žalgirio tunto skautės vad. Nenortienės. Minėjimas baigtas Tautos himnu. Visam minėjimui vadovavo "Ramovės" pirm. ats. pulk. Stepulionis.

Šiais metais kariuomenės minėjime ir pamaldose dalyvavo vietinio Amerikos lietuvių legionierių posto nariai su savo vėliava. Linkėtina, kad šis karių bendradarbiavimas vyktų ne tik kariuomenės šventės metu, bet visomis kitomis progomis.

• **Tradicinis subatvakaris** gruodžio mėn. neįvyks dėl Kalėdų švenčių ir įvairių kitų parengimų. Pirmasis 1963 m. subatvakaris ruošiamas sausio 19 d. Tautinės Sąjungos patalpose.

• **N. Metų sutikimas**, ruošiamas ALT S-gos įvyks gruodžio 31 d. Tautinės Sąjungos namuose. Iš anksto norintieji dalyvauti registruojasi pas A. Vilėniskį ir Mickūną. Šiais metais numatoma speciali programa. Pageidaujama, kad visi Tautinės Sąjungos nariai su šeimomis ir pažįstamais dalyvautų šiame N. Metų sutikime.

• **Parapijos mokyklos** egulutė ruošiamą gruodžio 9 d., 3 val. p. p. Aukštesniosios mokyklos salėje, Thomas Park. Mokyklos pasirodyme — meninėje dalyje dalyvaus: apie 500 mokinių. Visi maloniai kviečiami dalyvauti, auka tik 1 dol.

• **Kultūros kongrese** Chicagoje dalyvavo bostoniečiai E. ir J. Kačinskai, dr. J. Gimbutas, dr. J. Girnius, J. Kapočius ir A. Mažiulis.

• **L. Bendruomenės** Bostono apylinkė savo dešimtmėty minės gruodžio mėn. 9 d., 5 val. p. p. Amerikos Lietuvių Piliečių Klubu salėje. Kalbės Centro valdybos pirmininkas Jasaitis.

• **Don Kuraitis**, kuris praėjusią vasarą lankėsi Lietuvoje, kultūrinės radijo programos "Laisvės Varpas" kviečiamas atvyksta į Bostoną ir gruodžio 8 d., 7 val. vakare Amerikos Lietuvių Piliečių Klubu didžioje salėje papasakos savo įspūdžius iš Lietuvos ir rodys Lietuvos vaizdų filmą. Gruodžio 7 d., 7 val. vakare (penktadienį) jis lankysis Brocktone ir Santaros klube padarys tokį pat pranešimą. (pm)

ALT Clevelando skyrius už gražų dalyvavimą 1962 m. lojalumo parade iš organizatorių gavo premiją — lentelę, kurią laiko Klio-rytė ir Matulionytė. Toliau stovi Židonis ir Lėknickas apsuoti lietuvių budžių.

A. Garlos nuotrauka

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE (SLA)

Lietuvių patriotų organizacija gyvuoja nuo 1886 m. ir jau atšventė savo DEIMANTINĮ JUBILIEJŲ.

SLA didžiausia ir turtingiausia fraternalinė organizacija lietuvių tarpe turi daugiausia narių ir valdo didžiausią kapitalą.

Sąmoningas lietuvis NEIESKO KITUR APDRAUDOS, bet stoja nariu į SLA, nes žino — 1) kad SLA apdrauda gera, geresnė nėra, 2) SLA apdrauda pigi, nes savitarpinės pagalbos pagrindu veikdamas SUSIVIENIJIMAS pelno neieško, o stengiasi savo nariams teikti visokeriopą pagalbą ir fraternalinę globą, 3) SLA apdrauda yra saugi, nes paremta dideliais rezervais.

SLA DUODA GYVYBES APDRAUDĄ nuo \$100.00 iki \$10,000.00.

SLA Taupomosios apdraudos svarbios jaunimui ir šeimos apsaugai nuo netikėtų sunkumų.

SLA akcidentalė apdrauda reikalinga šiais laikais kiekvienam.

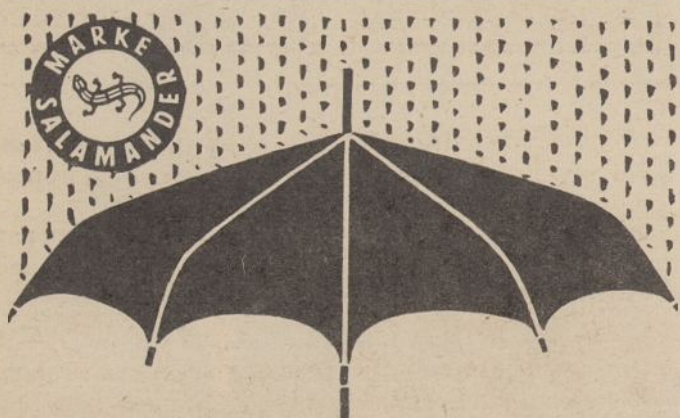
SLA ligoje pašalpa tuo svarbi, kad ligos atveju narys ją gauna pats.

SLA galima gauti apdraudą nuo gimimo dienos iki giliuos senatvės.

SLA kuopos yra visose žymesnėse lietuvių kolonijose, jos teikia žinias apie apdraudos ir įstojimo sąlygas.

Kas nori platesnių informacijų tegu rašo į SLA Centrą:

LITHUANIAN ALLIANCE OF AMERICA
307 West 30 Street
New York 1, N. Y.

NEJAUSI BLOGO ORO DEVĖDAMAS BATUS

SALAMANDER

2546 LORAIN AVE
CLEVELAND 13, Ohio
Tel. 241-6788

12307 GRATIOT AVE
DETROIT 5, Mich.
DR 1-9430

KAS IR KUR?

• **J. Kajeckas**, Lietuvos atstovas Washingtone, su ponia lapkričio 27 d. dalyvavo Somalijos ambasadoriaus suruoštame priėmime. Gruodžio 5 d. dalyvaus Thailando ambasadoriaus priėmimo karaliaus gimtadienio proga, gruodžio 19 d. dalyvaus Valstybės sekretoriaus suruoštuose pietuose Valstybės Departamente.

• **Baltimorės tautinių šokių grupė**, Brazausko vadovaujama, Lietuvos Pasiuntinybės kvietimu, gruodžio 26 d. dalyvaus kultūriniame vakare Washingtone, Lisner Auditorium.

• **Prof. Vladas Jakubėnas** yra pakviestas diriguoti operai II Trovatore, kurią Chicagoje stato The Crown Opera Co.

Populiarią Giuseppe Verdi operą minėta operos bendrovė stato su eile pagarsėjusių italų operos dainininkų, kaip Giovanni Lonzollo, Manlio Ginnetti, Villette Allfree ir kt.

Spektaklis įvyks gruodžio 5 d., 8 val. 15 min. Lane Tech Auditorijoje, 2501 W. Addison gt.

• **Dr. Vincas Kanauka**, iš New Yorko, buvo išskridęs į Chicago dalyvauti Kultūros Kongrese. Ta proga ilgiau viešėjo pas dukrą Aloną ir Viktorą Naudžius.

• **Zigmas Raulinaitis**, Kario redaktorius, lapkričio 24 d. buvo pagrindiniu kalbėtoju Lietuvos kariuomenės minėjimo iškilmėse Bostone.

SOLISTĖS M. KRIPKAUSKIENĖS PLOKŠTELĖS

Susidaręs komitetas solistės Monikos Kripkauskienės rečitaliui organizuoti kelia mintį sudaryti galimybės išleisti jos dainų plokšteles. Šiam sumanymui pritaria ir muzikai bei meno puoselėtojai.

Solistės koncertas įvyks gruodžio 9 d., sekmadienį, Jaunimo Centro salėje. Šiuo dainos rečitaliu visuomenės tarpe rodomas didelis susidomėjimas. (vk)

• **Inž. Juozas Butkus, J. Birutienė, V. Kidolis, J. Bandžiukas ir O. Riaubienė** išrinkti į Lietuvos Skautams Remti Komitetą New Yorke.

Į revizijos komisiją išrinkti: P. Osmolskis, P. Matėkūnas ir M. Klierienė. Komitetas yra numatęs sukelti lėšų stovyklavietės pirkimui. Tuo tikslu jau nutarė ruošti balių balandžio 21 d., Maspeth Lietuvių klubo salėje.

• **Bronė Didžiulytė-Paplėnienė**, buvusi Lietuvos moterų krepšinio rinktinės žaidėja, buvo vienintelė moteris sportininkė, abiejų dienų fiz. lavinimo sekcijoje, Kultūros kongrese.

• **Dr. Vladas Ingelevičius, dr. Vaclovas Paprockas ir dr. Antanas ir Janina Snieškai**, iš New Yorko, lapkričio 25 d. dalyvavo lietuvių gydytojų Korp! Fraternitas Lithuanica suvažiavime, įvykusiam Baltimorėj dr. Henriko ir Elenos Armanų rezidencijoje.

Lapkričio 25 dieną, simfoniniu koncertu Marijos aukštesniojoje mokykloje, Chicagoje, užbaigtas penktas dienas trukęs II-sis JAV ir Kanados Lietuvių Bendruomenės Kultūros Kongresas.

Jau, lapkričio 21 išvakarėse, Jaunimo Centre, Chicagoje buvo atidarytos Čiurlionio galerijoje -- dailės, viršutiniame aukšte -- spaudos ir vestibulyje -- architektūros parodos.

J. Vaidelio suruoštą spaudos parodą, kongreso rengimo komisijos pirmininko Povilo Gaučio paprašytas, atidarė žurnalistas kun. J. Prunskis. Architektūros parodą, suruoštą arch. J. Mulokui vadovaujant, atidarė prof. Šimoliūnas, o dailės -- tos parodos organizacinio komiteto pirmininkas V. Jonynas. Dail. Juozas Pautienius -- dailės parodos vykdomojo komiteto pirmininkas ir daugiausia tos parodos paruošime pasidarbavęs -- pažymėjo, kad parodoje dalyvauja virš 50 laisvame pasaulyje išsibarsčiusių nuo jauniausių ligi jau mirusių lietuvių dailininkų, kurie ištatė arti 100 darbų. Jaunimo Centro šeimininkų -- tėvų jėgų vardu, provincijolas B. Markaitis, sveikindamas parodas, pasidžiaugė jų stiprumu. Ministeris J. Kajeckas linkėjo lietuviams dailininkams ir toliau kurti laisvėje, nors ir tremtyje.

Pagrindinę dienos paskaitą: "Lietuvio kūrėjo įnašas emigracijoje", skaitė prof. Vytautas Jonynas. Jis išdėstė lietuvių dailininkų nuopelnus menui tremtyje nuo Freiburgo ligi dabar. Paminėjo daugelį tarptautinių pasižymėjusių lietuvių dailininkų bei jų kūrinių. Kaip bažnyčių dekoratoriui ir pridera, išgyręs kunigus ir monsenjorus: "Man miela, kad mūsų tarpe yra lietuviai kunigai, kurie būna visur, kur kas lietuviška" jis ragino visus prisirašyti prie katalikų parapijų, tada visos mus slegiančios problemos žymiai palengvėsiančios.

Kitokios nuomonės apie parapijas buvo kongreso pagrindinis kalbėtojas dr. Jonas Grinius. Jis pažymėjo: "Deja, žymiai dalis tų parapijų kultūriškai religinių lietuvių uždavinių neatlieka -- nevienoj vietoj nepajėgia lietuvių tautos istorijoje. Bet Montrealio lietuviai šito neatlieka. Jie labiau vertina žvejojimą ir medžiojimą, negu aukštos kultūros pastangas. Tokių reikišnių apstu ir kitur." Kitur jis sako: "Tik liūdna, girdint skundus, kad nei ateitininkai sendraugiai, nei skautai filisteriai nepakankamai paremia jaunesnių idejos draugų bei brolių pastangas, nepakankamai parodo inteligencijos ir intereso aukštesnei kultūrai..."

• **Dr. Bronius Nemickas**, ALT S-gos vicepirmininkas, lapkričio 24 d. lankėsi Waterbury, Conn., kur kalbėjo Tautinės Sąjungos Waterburio skyriaus iniciatyva suruoštam Lietuvos kariuomenės minėjime.

• **Gerą knygą skaityti** dabar pats laikas, kai Gabijos leidykla paskelbė metinį knygų išpardavimą su didžiausiomis nuolaidomis. Sąrašų prašykite šiuo adresu: Gabija, 87-85, 95 St., Woodhaven 21, N. Y.

• **Gen. Vlodo Nagiaus-Nagevičiaus monografiją** galima užsisakyti pas V. Nagevičienę -- 2281 Woodmere Dr., Cleveland 6, Ohio, Dr. B. Matulionį, Wallum Lake, Rhode Island, Immaculate Press, RFD 2, Putnam, Conn. Knygos kaina 6 dol.

• **Ieškomi:** Sinkevičius Juozas, s. Adomo, ir Sinkevičius Vytautas, s. Adomo, kilę iš Kauno. Atsiliepti bei apie juos žinančius pranešti: Reginai Sinkevičiūtei, Kaunas, LTSR, Višinskio g. 42, b. 1.

II Kultūros Kongresas Chicagoje

rie nebesimeldžia lietuviškai, greitai nuskęs konformizmo jūroje be naudos ir be garso. Ir eilė lietuvių parapijų miršta nedėlto, kad senieji lietuviai miršta, o naujieji pabėgėliai įsikuria toli nuo lietuvių parapijų. Jos labiau miršta dėl to, kad jų vadovai-klebonai dažnai jau yra mirę lietuvių kultūriniam veikimui ir kultūrai apskritai. Ar to nerodo faktas kad lietuvių paskaitas ir koncertus kunigaikštilanki labai mažai?" (Plojimas).

Ilgokoje "Lietuvių Kultūrinio Veikimo Gairės" paskaitoje jis dar pareiškė: "Pereinant prie kultūrinio veikimo formų, pirma reikia atsakyti į principinį dašnai girdimą klausimą: ar nedeidei lietuvių visuomenei yra prasminga kultūrinė veikla tokioje aplinkoje, kuri kėsina visus suniveliuoti ir padaryti minios nuliais? Principinis atsakymas į šį klausimą tėra vienas ir labai aiškus: prasminga!"

Kultūros kongrese Chicagoj susitikę ALT S-gos Chicago skyriaus pirm. I. Andrašiusas, Dirvos novelės konkurso mecenatas Šimas Kašielionis ir Dirvos bendradarbis Alb. Valentinas.

V.A. Račkausko nuotrauka

"Jei kultūra serga ir smunka tai reiškia, kad ten serga šeimos, nes jaunambrėstančiam asmeniui šeimos niekas negali atstoti. Kokia šeima, kokie tėvai, tokie ir vaikai". Kalbėdamas apie mokyklas sako: "Tačiau gal didesnių pastangų ir didesnio spaudimo reikia į tas parapijas ir aukštesnias mokyklas, kurios turi prisiegtis neva lietuvių vardą, bet kurios vaikų lietuviškai nemoko. Jei tokiose mokyklose neįmanoma lietuvių tėvų vaikams gauti lietuvių kalbos reguliarių pamokų, dėstomų su meile, į tokias mokyklas geriau vaikų neleisti."

Kalbėdamas apie gimnazijos steigimą pažymėjo: "Todel ta lietuvių organizacija, arba tas lietuvių būrys, kuris įsteigtų lietuvių gimnaziją Quebeco Montrealyje, įgytų nemirtingą nuopelną lietuvių tautos istorijoje. Bet Montrealio lietuviai šito neatlieka. Jie labiau vertina žvejojimą ir medžiojimą, negu aukštos kultūros pastangas. Tokių reikišnių apstu ir kitur." Kitur jis sako: "Tik liūdna, girdint skundus, kad nei ateitininkai sendraugiai, nei skautai filisteriai nepakankamai paremia jaunesnių idejos draugų bei brolių pastangas, nepakankamai parodo inteligencijos ir intereso aukštesnei kultūrai..."

Dar kalbėdamas apie katalikiškąsias parapijas nurodo: "Reikia reikalauti, kad tų parapijų mokyklos nebūtų renegatiškos, kad parapijų vadovai būtų gyvi, kad nebūtų dirbtinio atsivėrimo tarp kunigų ir pasauliečių, kad pasauliečiai lietuviai nebūtų laikomi savotiškais pastumdėliais, teturinčiais teisę tik klaupis ir atdaryti savo pinigine. Tos parapijos turi tapti gyvais kultūros židiniais kokiems yra Cicero, Toronto ir kai kurios kitos lietuvių parapijos." Toliau ten pat sako: "Užuot eikvoję jėgas ir lėšas nebegyvoms parapijoms išlaikyti, lietuviai turėtų steigti bendrus namus, kurie bent iš dalies gatlėtų atlikti tokį kultūrinį vaidmenį, kokį atlieka Jaunimo Centras Chicagoje." Kalbėdamas apie skaitybinę literatūrą pažymi: "Tiesa, kai kurios vaikų literatūros knygelės iš pavergtos Lietuvos pasitaiko be komunistinės propagandos. Jomis reikia pasinaudoti". Toliau kalbėdamas apie gydytojų ir inžinierių sąjungas dr. Grinius sako: "Bet kokį vaidmenį jos atlieka visai lietuvių bendruomenei? Tiesa, kad Clevelando gydytojai kasmet skiria 1,000 dolerių premiją už žymų kultūrinį darbą. Tai gerai ir gražu. Bet ar mažiau girdime apie inžinierių ir gydytojų prašmatnius balius ir privačius pobūvius? Ar mažiau girdime apie inžinierių ir gydytojų žmonas, kurios išmaišo viso miesto madų salionus, kad savo prašmatnionis suknėlėmis išspausdytų pavydo ašaras konkurentėms naujojo buržuazinių bajorų klasės? Nežinanom, kad tos visos ponios teltų atlikti tokį kultūrinį vaidmenį, kokį atlieka Jaunimo Centras Chicagoje."

A. SMETONOS MONOGRAFIJĄ UŽSIPRENUMERAVO

• **Per R. Rėklaitį, Chicagoje:** K. Dabulevičius garbės prenumeratorius ir prenumeratoriai: V. Žirguliavičius, Kazys Musteikis ir Vladas Mieželis.

• **Per Antaną Petrauską, Detroit:** Antanas Petrauskas, Juozas Černiauskas, Jurgis Šidagis, Antanas Mielkėnas ir Algirdas Besys.

• **Per Vincą Tamošiūną, Detroit:** Alfonsas Patauskas, Pranas Stanionis, Justas Preibys, Feliksas Blauzdys, Memėnas Kazys, Jonas Švoba, Povilas Šepečys, Regina ir Mindaugas Gilyvydžiai, Alfonsas Petravičius.

• **Per Joną Gaižutį:** Jonas Gaižutis garbės prenumeratorius, prenumeratoriai: Feliksas Motuzas ir Albertas Misiūnas.

• **Vincas Kačinskas**, ne Kačinskas, kaip buvo paskelbta Dirvoje, užsisakė A. Smetonos monografiją.

kusiai atsakė, kad dr. Grinius, lygtas ūkininkas tik pasėjęs, jaunori vaisių. O Fondo sekretorius Micas pranešė, kad jau ligi dabar fondo gautos palūkanos paskirtos lietuvių kultūriniam reikalams. J. Ignatonis dr. Griniaus pasisakymą dėl inžinierių ir daktarų žmonių vertino kritiškai ir nurodė, kad mes negyvename urvinio žmogaus gyvenimu. Kas galitėgu puošiasi, tuo labiau, kad neužmiršta kultūrinį reikalą.

Vakare Jaunimo Centro salėje įvyko banketas ir literatūros vakaras. Jurgis Januskas paskaitė ištrauką iš savo veikalų, Birutė Briedienė paskaitė Julijos Švabaitės eilėraščius. Premijuotas poetas Leonardas Andriekus deklaravo savo kūrinių. Puikią savo novelę apie graborių paskaitė Aloyzas Baronas, Gražina. Tulauskaitė-Babrauskienė padėklamavo keletą eilėraščių. Literatūriniai vakaro daliai vadovavo Ben. Babrauskas, Vakarienes metu kalbėjo ministeris J. Kajeckas, kuris pažymėjo, kad laisvųjų lietuvių kūrinių turės užpildyti tą spragą, kuri atsiranda mūsų tautos kultūroje, kai tėvynė yra okupuota. Tie kūriniai, kaip ir šio kongreso darbai, grįžią į Lietuvą.

Penktadienį, lapkričio 23 dieną kongresas pasiskirstė į sekcijas: Fizinio lavinimo, kuriai vadovavo B. Keturakis, Literatūros -- B. Babrauskas, Architektūros -- J. Mulokas. Istorijos -- V. Liulevičius ir Spaudos, kuriai vadovavo kun. dr. J. Prunskis.

V. A. RAČKAUSKAS

Okupuotoje Tėvynėje šių metų lapkričio mėn. 2 d. po ilgų dvasinių kančių, atskirta nuo savo vaikų mirė

TEKLĖ JANKAUSKIENĖ.

Giliame liūdesyje pasilieka

Dr. B. ir M. Jankauskai su sūnum, Dantų gydytojos S. Ališauskienė ir J. Vytuvienė su šeimomis.

A. A.

PRANCIŠKAI ZOSTAUTIENEI

mirus, nuoširdžią užuojautą reiškiamė dukrai ir žentui STELAI ir VYTAUTUI ABRAICIAMS ir visiems giminėms

Korp! Neo-Lithuania Filisterių Sąjungos Valdyba N. Y.

A + A

PRANCIŠKAI ZOSTAUTIENEI

mirus, jos dukrai STELAI ABRAITIENEI, sūnui JONUI ZOSTAUTUI ir jų šeimoms reiškiamė nuoširdžią užuojautą

Stasė ir Stepas Malėnai

VYTAUTUI ir STELAI ABRAICIAMS, JONUI ZOSTAUTUI su šeima ir kitiems giminėms, mirus jų mylimai mamytei ir uošvienei

PRANCIŠKAI ZOSTAUTIENEI,

gilaus liūdesio yalandoje reiškiamė nuoširdžią užuojautą

ALT S-gos Richmond Hill skyrius

Danguolė Marcinkutė ir inž. Alfredas Zeikus susituokė lapkričio 17 d. Chicagoje. V. Norėikos nuotrauka